మలుపు

అన్వేషి

లంక పొగాకు చుట్ట చివరి కొస కొరికి తుపుక్కున ఊశాడు పెద్దిరెడ్డి న్యాయం గావాలంట నా కొడుకులకి న్యాయం! నీ యమ్మ! మన గింజలు దిని ఒళ్ళు పెంచుకొని మన మీదికే కాలు దువ్వుతుండారు

కొంచెం దూరంలో పెద్దిరెడ్డి కొడుకు చిన్నబ్బాయ్ అని పిలవబడే బసవారెడ్డి నుంచునున్నాడు

మునసబు గుడ్లప్పగించి పెద్దిరెడ్డి వంకే చూస్తున్నాడు కుత కుతా ఉడికిపోతున్నాడు పెద్దిరెడ్డి!

ఒళ్లంతా బగబగా మండిపోతున్నది!

విసురుగా పచార్లు చేస్తున్నాడు

ఛెళ్ళి! నీ యమ్మ! చెప్పులు నాకే వాండ్లతో వియ్యం థూత్! ఆఖర్కి బతుకిట్టా తెల్లారిపోయింది! పచార్లు ఆపి ఎదురుగా వున్న వాలు కుర్చీలో కూచున్నాడు

చురచురా కొడుకు వంక చూశాడు

చేతగానీ వెదవ! తద్దినం తెచ్చి పెట్టావ్ గదరా నెత్తిమీదికి!

మునసబు కలిగించుకొన్నాడు అయిందేదో అయిపోయె! యిప్పుడేం చెయ్యాలో ఆలోచించు

యింకా ఆలోచించేదేంది? ఈ రాత్రికే ఆ నా కొడుకుల్ని ఏసిపారేస్తాను సగం ఆరిపోయిన చుట్టను దూరంగా విసిరికొడుతూ హుంకరించాడు

ఆ పన్చెయ్యి! నీకు ఉరి నీ కొడుక్కు యావజ్జీవం పడుతుంది చురక తగిలించాడు మునసబు

అయితే ఏం జెయ్యమంటావ్! వియ్యం అవమంటావా? చంపి జైలుకన్నా బోతా గాని అళ్లకి లొంగను

లొంగమని ఎవరన్నారు? ఏదైనా మార్గం ఆలోచిద్దాం!

అసలీ పింజారీ నా కొడుకు మూలంగానే యీ పెంటంతా కోపంగా చూశాడు కొడుకు వంక

వాడయినా ఏం చేస్తాడూ! కుర్రాడు! వయసులో వున్నా

థూత్! ఎదవ పని చేసేప్పుడు గుట్టు చిక్కకుండా చెయ్యాలన్న జ్ఞానంలేదు ఎద్దు పెరిగినట్టు పెరిగాడు

తలెత్తి తండ్రి వంకా మునసబు వంకా చూసి విసురుగా యింట్లోకి పోయాడు బసవారెడ్డి

చూశావా? ఎంత ఒళ్ళు బలుపో! యీ రొంపిలోంచి ఎట్టా బయటపడాలా అని మనం చస్తుంటే టిక్కు, టిక్కుమంటూ ఎట్లా ఎల్లిపోయాడో!

కుర్రతనం వాడి సంగతి వదిలేసెయ్! రాత్రికి మనవాళ్లందర్ని ఓ చోట పోగేసి ఆలోచిద్దాం! నేనా పని మీదే వుంటా

మునసబు వెళ్ళిపోయాడు

పెద్దిరెడ్డి ఒక్కడే మడత కుర్చీలో మిగిలిపోయాడు చేతులు రెండూ తలకిందకు చేర్చి చూరు వంక చూస్తున్నాడు

ఒకప్పుడు తన తాత కొళిందరెడ్డి పేరు వింటే చుట్టుపక్కల గ్రామాలు వణికిపోయేవి కంటికి కనిపించిన ఆడదాన్ని వదిలేవాడేగాదు తన తండ్రి మాత్రం?

రక్తప్రసారం జరక్క చేతులు తిమ్మిర్లెక్కాయి లేచి కుర్చీలో నిటారుగా కూచున్నాడు జేబులోంచి

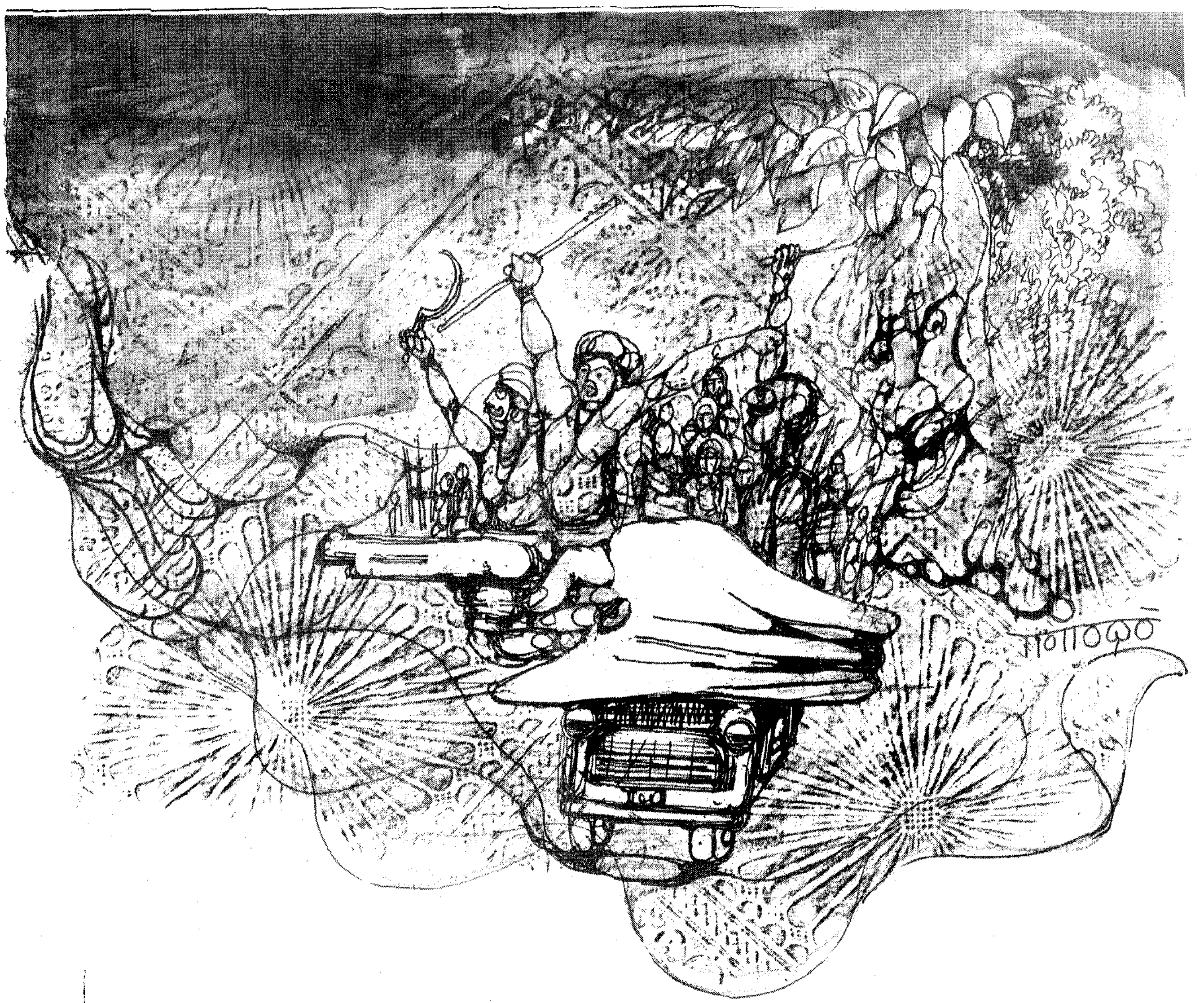

చుట్ట తీసి ముట్టించాడు నాలుగైదు దమ్ములు గట్టిగా లాగి విడిచి పొగ వంకే చూస్తూ కూచున్నాడు

యింక లాభంలేదు యీడ్ని యిలా వదిలేస్తే ఊరంతా గగ్గోలెత్తిస్తాడు! కొడుకు ప్రతాపానికి మురిశాడు

చందోలురెడ్డికి ఒక్కతే కూతురు నలభై ఎకరాలకి మించే వుంది బంగారం సరేసరి! ఆ గుంటనీ యీడ్ని కలిపి ముడిపెడితే సరి! భూమి పెరుగుద్ది ఈడి నెత్తురుడుకూ తగ్గుద్ది!

చుట్ట పొగ గాడంగా పీల్చాడు పొగ ముక్కులోకి పోయి కొరబోయింది ఖళ్ ఖళ్‌మంటూ దగ్గాడు కళ్లెంబడి నీళ్ళు ఊరాయి

చుట్టని కాలికిందేసి నలిపాడు కుర్చీలోంచి గొడ్ల సావడి దాటుకుంటూ - వీదిలోకి తొంగి చూశాడు వీధంతా నిర్మానుష్యంగా ఉంది గోడ వారగా పడుకున్న గజ్జి కుక్క ఓసారి పెద్దిరెడ్డి వంక బద్ధకంగా చూసి అటు మళ్లి పడుకుంది

థూ! గాండ్రించి వుమ్మి, మళ్లీ యింట్లోకి నడిచాడు

★ ★ ★ ★ ★

పేరుకు తగ్గట్టే మదించిన దున్నలా వుంటాడు బసవారెడ్డి తండ్రికున్న పొగరూ వయసిచ్చిన తిమ్మిరితో అచ్చోసిన ఆంబోతులా వూరెంబడి పడి తిరుగుతాడు

ఓ మధ్యాహ్నం వేళ పొలంలో కంప ఏరుకొంటూ కనపడింది నీలమ్మ నల్లగా బలంగా వయసిచ్చిన వంపులతో బంతిచెట్టులా ఎదిగిన ఆమె వంట్లో వంపులు బసవారెడ్డిని కొసెక్కించాయి

నవ్వుతూ ఎదురెళ్లాడు గోవుల్ని మేసే పులి గోవుల్ని కాయదన్న సంగతి నీలమ్మకు తెలుసు ఎటొచ్చీ నీలమ్మ సంగతే బసవారెడ్డికి తెలీదు

అంతకుముందు చాటు మాటుగా కరిచిన గడ్డిలో యిదో గడ్డి పరక అనుకున్నాడు సరసం చేయబోయాడు సరసం విరసంగా మారి గూబ పేలిపోయింది

కళ్ళు ఎర్రబడ్డాయి పళ్ళు కొరుకుతూ నీలమ్మ జుట్టు పట్టుకుని ఒక్క గుంజు గుంజాడు బురదలో పడిపోయింది నీలమ్మ

వాచిపోయిన చెంప మొహం నిండా రక్కులు చిరిగి పీలికలైన చొక్కాతో హడావుడిగా వురుకుతున్న చిన్నబ్బాయిని విచిత్రంగా చూశారు ఎదురొచ్చిన వాళ్ళు

వెక్కి వెక్కి ఏడుస్తున్న నీలమ్మను చూడగానే అర్థమైంది రాజయ్యకు తన కూతుర్ని మగపురుగు ముట్టిందని

నిలువెల్లా వణికిపోతూ ఒక్కేటుతో ఆ నా కొడుకు సపా అంటూ వీరభద్రుడిలా ముందుకురి-కాడు గొల్లుమంటూ తండ్రిని వాటేసుకొంది నీలమ్మ చేతుల్లో గొడ్డలి జారిపోయింది నీలమ్మని గుండెల్లో పొదువుకుని గరళం మింగిన శివుడిలా ఉండిపోయాడు రాజయ్య

గూడెం అంతా పాకిపోయింది విషయం పెద్దిరెడ్డి కొడుకుని శాపనార్థాలు పెడుతున్నారు పెద్దిరెడ్డి వంశాన్ని నోటికొచ్చిన బూతులతో దీవిస్తున్నారు

ఆ రాత్రి పెద్దిరెడ్డి కోసం పెద్దిరెడ్డి ముండ యింటికెళ్లే దోవలో కాపేశాడు రాజయ్య

కుదుపు

సిల్కు లాల్చి మల్లెపూలు దొంగచూపు నంగి నడకతో వస్తున్న పెద్దిరెడ్డిని నిలేశాడు రాజయ్య రాజయ్య మాటలు వింటూ గుడ్లప్పగించిన పెద్దిరెడ్డి మొహం కుమ్ములో పెట్టిన వంకాయలా కమిలిపోయింది

* * * * *

అది జరిగిన సంగతి! యిప్పుడా వెట్టివాడు తన కూతుర్ని - పెద్దిరెడ్డి కొడుకు మనువాడి తీరాలని మంకుపట్టు పట్టాడు పెద్దిరెడ్డి కొడుకు చేసిన ఘనకార్యం వివరించాడు మునసబు

వింటున్న కామందులకు వెట్టివాడి కూతుర్ని - పెద్దిరెడ్డి కొడుకు చెరిచాడన్న మాటకంటే దాన్ని మనువాడి తీరాలన్న రాజయ్య మాటకు ఒళ్లంతా దురదగుంటాకు రాసుకున్నట్లయింది

థూత్! వాడు అంతంత మాట్లంటా వుంటే ఎలా వూరుకున్నావు రెడ్డే? నేనయితే ఒక్కేటుకి నిలువునా నరికి పారేశేవాణ్ణి ఓ కామందు శివాలెత్తిపోతూ అడిగాడు

పాపం రెడ్డి మాత్రం ఏం చేస్తాడూ?! వాడు కాయకష్టం మనిషి చాచి పెట్టి ఓ దెబ్బ కొడితే రెడ్డి పెళ్లాం ముండ మోసేది! విడమరిచాడు మునసబు

నీయమ్మ! యిప్పుడీ గోలెందుగ్గానీ ఏం జెయ్యాలో ఆలోచించి ఏడవండెహె! పెద్దిరెడ్డి కసురుకున్నాడు

చేసేదేవుంది? పట్నం నుంచి మెరికల్లాంటి మనుషుల్ని తెప్పిద్దాం! కాగల కార్యం వాళ్లే చూస్తారు!

సరేగానీ! రేపిపాటికి అంతా అయిపోవాలె! ఇది నా పరువు సంగతి

నీ పరువు సంగతి గాదు! మన పరువు సంగతి!

* * * * *

ఆ రోజు రాత్రే గూడెంలో జనాల్నందర్ని కలేశాడు రాజయ్య

రాత్రి పది గంటలకు అన్నాలు తిని వేపచెట్టు కిందుకు చేరారు అందరూ

చెట్టుమిద పక్షులు నిశ్శబ్దంగా కునుకు తీస్తున్నాయి చచ్చిన పురుగుని లాక్కెళ్లేందుకు ప్రయత్నించి వల్లగాక పుట్టలోకి పోయిందో చీమ

మసక వెన్నెల వెలుతురులో అందరి వంకా కలయ చూస్తూ - మాట్లాడ్డం మొదలెట్టాడు రాజయ్య

కాలం గడిచిపోతున్నది

వింటున్నవాళ్ళు కొంతమంది బేష్! బేష్ అంటూ చేతులతో నేలమీద చరుస్తున్నారు

మరికొంతమంది నిశ్శబ్దంగా గుడ్లప్పగించి వింటున్నారు కొంతమంది ముసలివాళ్ళు కుర్రకారుని అదిలిస్తున్నారు

మసక వెన్నెల వెలుతురులో వాళ్లందరూ కెరటాల రాపిడికి పదును తేరి నునుపెక్కిన బండరాళ్లలా తళతళ మెరిసిపోతున్నారు

ఎవరేం పని చేస్తున్నా అందరూ కొలిమిలో నిప్పుల్లా భగభగా మండిపోతున్నారు

కింద మనుషుల గోలకి చెట్టు మిది పక్షులు కిచకిచమని అరుస్తూ రెక్కలు టపటప కొట్టుకుంటూ నాలుగు దిక్కులకి ఎగిరిపొయాయి

పుట్టలో కెళ్ళిన చీమ మరిన్ని చీమల్ని వెంటబెట్టుకొని వచ్చింది చంద్రుడు ప్రకాశవంతంగా వెలుగుతున్నాడు వేపచెట్టు కొమ్మల్లోంచి వెన్నెల ముక్కలు ముక్కలుగా చిలి నల్లటి వాళ్ల శరిరాల మిద పడి మెరుస్తోంది

రాజయ్య మాటలకు వాళ్లందరూ నిశ్శబ్దంగా తలలూపుతున్నారు బుస్ బుస్ మంటూ వాళ్ల వూపిరి ఆ నిశ్శబ్దంలో ప్రతిధ్వనిస్తున్నది ఆ వెన్నెల వెలుగులో వాళ్లందరూ యజ్ఞం చేయబోయే ఋషుల్లా - ప్రశాంతంగా కనిపిస్తున్నారు

రాజయ్య మాటలు ఆపేశాడు అందరూ లేచి తలగుడ్డలు దులుపుకుంటూ నిశ్శబ్దంగా ఎవరి గుడిసెలోకి వాళ్ళు నడిచారు

ఆ ప్రదేశమంతా ఒక్కసారి నిశ్శబ్దం అయిపోయింది దూరంగా తీతువు పిట్ట కీ కీ మంటూ విజయనాదం చేసుకొంటూ వెళ్తోంది ఎగిరిపోయిన పక్షులన్నీ మళ్లీ చెట్టు మీదకు చేరాయి చచ్చిన పురుగును చీమలన్నీ కలిసి పుట్టలోకి లాక్కెళుతున్నాయి

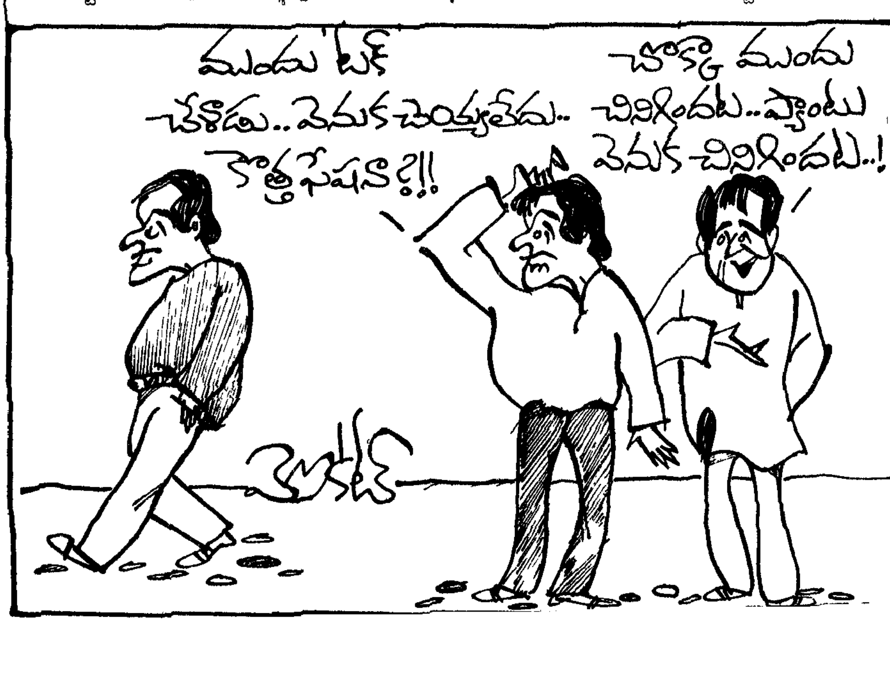

* * * * *

మర్నాడుదయం

మంగలి కోసం ఎదురు చూస్తూ పడక్కుర్చీలో కూచొన్నాడు పెద్దిరెడ్డి పొద్దు బరబరా పాకి పోతున్నది మంగలి అయిపులేదు

బూతులు తిట్టుకుంటూ లేచి వెళ్లి స్నానం చేసొచ్చాడు చలవ బట్టలు వేసుకొని కాఫీ కోసం రంకె వేశాడు పాలేరొచ్చి పాలు పితకలేదు గాబట్టి కాఫీ లేదని సమాధానం వచ్చింది పాలేరుని నరికి ఉప్పు పాతర వేద్దామన్నంత కోపం వచ్చింది

అంతలో ఈ రాత్రికే రాజయ్య వాడి కూతురు పైకి పోయేది అన్న విషయం గుర్తొచ్చింది పనుంది పట్నం పోతున్నా నంటూ రంగం నుంచి తప్పుకున్నాడు

సాయంత్రం అయింది ఊరి పొలిమేరలోనే ఎదురయ్యారు మెరికెల్లాంటి మనుషులు ఒకళ్ల భుజాలు మీద మరొకళ్ళు చేతులు వేసుకుని కుంటుకుంటూ నడుస్తున్నారు "చెప్పకుండానే పరిస్థితి అర్థమైపోయింది పెద్దిరెడ్డికి

రాత్రయ్యేసరికి పరిస్థితి మరింతగా మారింది కామందులందరికి పాలు పితికేందుకు పాలేర్లు లేరు పాలకోసం పసి పిల్లలు గొలెడుతున్నారు పశువులు కొత్తవాళ్లని దగ్గరకు రానీయటంలేదు పెద్దవాళ్ళు కాపి కోసం నాలికలు పీక్కుంటున్నారు

రాత్రికే తొలకరి వర్షం మొదలైంది బీటలుపడ్డ భూమి వర్షం నీరు పీల్చుకొని పదునెక్కడం మొదలైంది అటకమీది పొలు పలుగులు నాగళ్ళు బూజులు దులుపుకొంటున్నాయి

తెల్లారింది పాలేర్లు అయిపులేరు మంగలి చాకలీ సరేసరి కామందులందరూ ఓ చోట చేరారు ఎవడి బాదలు వాళ్ళు చెప్పుకున్నారు గూడెం వాళ్ల భరోసా ఏంటో అర్థం కాలేదు వాండ్లకి

పంతం పెరిగింది కామందులలో పక్క ఊరి నుంచి మనుషుల కోసం కబురంపారు మి వాళ్లే మయ్యారు? అంటూ ఎదురు ప్రశ్న వేశారు

వెంటనే పనులు మొదలు పెట్టకపోతే యీ ఏడు నోట్లో మట్టేనని అర్థం అయిపోయింది

పనులన్నీ ఆగిపోయాయి

గానుగలో చెరుకు నలిగినట్లు నలిగిపోతున్నారు కామందులు రాత్రిపూట దొంగతనంగా వెళ్లి దబ్బాశ చూపించారు సారాయి పోయిస్తామన్నారు ఒకళిద్దరు ముందుకు వచ్చినా మిగిలినవాళ్ళు జుట్టు పట్టుకు వెనక్కు లాగారు

కాళ్లూ చేతులూ తెగ పిసుక్కున్నారు కామందులు ఎప్పుడూ ఎదురవని ఈ పరిస్థితిని వాళ్ళు జీర్ణించుకోలేక పోతున్నారు

పులి మీద పుట్రలా మునసబు ఇంట్లో ఆవు యీనలేక కళ్ళు తేలేసింది చచ్చిన గొడ్డు కోసం

సేవా శ్వవృత్తిః

మానవులు జీవించడానికి అనుకూలమైన మార్గాలు సాధారణంగా రెండు కనిపిస్తున్నవి ఒకటి - వివిధములైన చేతి పనులు చేసికానీ పంటలు పండించుకునీ స్వతంత్రంగా - ఇతరులకు తల అమ్ముకోకుండా జీవించే పద్ధతి రెండు - ప్రభువులను భూస్వాములను ఆశ్రయించి వారి చెప్పు చేతలలో ఉండి సేవ చెయ్యడం ఈ పద్ధతులు అనాది నుండీ వస్తున్నవి

విదేశీయులు మనకు పాలకులుగా ఉండిన కాలంలో చేతి పనులకు ప్రోత్సాహం లేకుండా పోయింది నిత్యావసరములైన వస్త్రాల దగ్గరనుంచీ అన్నీ విదేశాల నుంచే ఎక్కువ ధనం ఇచ్చి తెప్పించుకోవలసి వచ్చేది అందువల్ల స్వతంత్రంగా జీవించే అవకాశం లేకపోయింది చదువుకున్న యువకులందరూ అధికారుల దగ్గర కొలువునకు కుదురుకోవడమే ధ్యేయంగా పెట్టుకోవలసి వచ్చేది దరఖాస్తులు పెట్టుకొనేటప్పుడు మీకు మిక్కిలి విశ్వాసపాత్రుడైన సేవకుడు (యువర్స్ మోస్ట్ ఒబీడియంట్ సర్వెంట్) అని తన్ను గురించి చెప్పుకోవలసి ఉండేది

అంతకు పూర్వం రాజుల వద్ద సేవకులుగా ఉండేవారి సంగతీ ఇంతే మంత్రుల దగ్గరనుంచి, ద్వారపాలకుని వరకూ అందరూ భృత్యులే! ఏమంటే - వారిని ప్రభువులు పోషిస్తూ ఉండేవారు గదా!

స్వతంత్ర జీవనంలో స్వేచ్ఛ ఉంటుంది శ్రమగా ఉన్నప్పుడూ ఇష్టం లేనప్పుడూ పని నిలిపి వెయ్యవచ్చును సేవా వృత్తి అటువంటిది కాదు తనకు శ్రమగా ఉన్నా ఇష్టంలేకున్నా యజమాని చెప్పిన పని చేసి తీరవలసినదే! చెయ్యకపోతే నాటితో తన ఉద్యోగానికి స్వస్తి

మరో సంగతి ప్రభువుకు యజమానికి సేవకునిపైని అభిమానం ఉంటే అందలం ఎక్కిస్తారు కోపం వస్తే అణచివేస్తారు వారి మనస్సు ఎప్పుడు ఎలా ఉంటుందో నిర్ణయించడం సాధ్యంకాదు ప్రభువుల దగ్గర మంత్రులుగా ఉండేవారూ ఉన్నతాధికారులూ కూడా ఎప్పుడూ భయపడుతూనే కాలం గడపవలసి వచ్చేది అందువల్లనే సేవా శ్వవృత్తిః అని చెప్పవలసి వచ్చింది అంటే ఇతరులను సేవించడం చాలా నీచమన్న మాట! కుక్క తిన యజమాని పట్ల ఎంత విశ్వాసం చూపుతున్నా, ఆయనకు దాని పైన ప్రేమ ఉన్నప్పుడు ఎంతో గౌరవంగానూ అభిమానంగానూ చూస్తాడు కోపం వస్తే - అది చూపుతున్న విశ్వాసాన్ని గుర్తించకుండా కర్రతో తరిమికొడతాడు దయాదాక్షిణ్యాలు గౌరవాగౌరవాలు యజమానుల కోప ప్రసాదాలపై ఆధారపడి ఉంటాయి అందు వల్ల యువతరం ఉద్యోగాల కోసం తంటాలు పడకుండా స్వయం ఉపాధి కల్పనకు సర్వవిధాలా యత్నించడం అత్యుత్తమం

-బులుసు వేంకట రమణయ్య

కుదుపు

వెట్టివాడు ఒక్కడూ రాలేదు

రాత్రికల్లా ఉబ్బిపోయింది గొడ్డు దాని శరీరం నుంచి చెడు వాసన రావటం మొదలైంది

పాల కోసం పిల్లల ఏడుపు

ఎక్కడి పనులు అక్కడే ఆగిపోయినై

పశువుల సంగతి పట్టించుకొనే నాథుడే లేడు

యిళ్లన్నీ గగ్గోలెత్తి పోతున్నాయి

* * * * *

రోజు గడిచేసరికి కామందుల మొహాలు పీక్కుపోయినై పెద్దిరెడ్డి మాసిన గడ్డంతో దుమ్ము కొట్టుకు పోయిన గుడ్డల్తో పడక్కుర్చీలో నీలుక్కుపోయి కూచున్నాడు

చిన్నబ్బాయి అనబడే బసవారెడ్డి దెబ్బ్యం మొహం వేసుకొని ఆకాశంలోకి చూస్తూ కూచున్నాడు

కాళ్ల బేరం తప్ప గత్యంతరం లేదని అర్థమై పోయింది అందరికీ!

అందరూ కలిసి ఊరికి దూరంగా వున్న గూడెం వైపు నడిచారు పడగ చితికిన పాములాగా మందంగా నడుస్తున్నాడు పెద్దిరెడ్డి గుంపు ముందర

బుర్ బుర్ మంటూ శబ్దం చేసుకొంటూ ఎదురొచ్చింది పోలీసు జీపు

పెద్దిరెడ్డి ప్రాణం సగం పైనే పోయింది

చిన్నబ్బాయి పోలీసుల్ని చూడగానే యింట్లోకి వురికి తలుపులు బిడాయించుకున్నాడు

రాజయ్య కూతురు నీలమ్మని మానభంగం చేసినందుకు నీ కొడుకుని

అయ్యా! యివి చేతులు కావు! తమరు దయ చూడాలి!

లగ్గం పెట్టించేందుకే బయల్దేరాం మేమందరం చేతులు నలుపుకుంటూ బతిమాలేడు పెద్దిరెడ్డి

* * * * *

సముద్రంలో కెరటాలు కదిలినట్లు కదిలారు గూడెంవాళ్లు

గొడ్ల శాలలు శుభ్రం అయ్యాయి

పిల్లలు కేరింతలు కొడుతూ పాలు కుడుస్తున్నారు

పెద్దవాళ్లు కాఫీ బొట్టు బొట్టు చప్పరించుకొంటూ ఆబగా తాగుతున్నారు

మాసిన గడ్డాలు బరబరా తెగిపోయినై

చచ్చిన ఆవుని వెట్టివాళ్లు మోసుకుపోయారు

చాకిరేవు ఉస్! ఉస్! చప్పుళ్లతో మోగిపోయింది

మూడవ రోజు రాములవారి గుళ్లో ఊరంతా చూస్తుండగా చిన్నబ్బాయి అనబడే బసవారెడ్డికి నీలమ్మకు మనువయింది

నీలమ్మ పేర సగం ఆస్తి రాయబడింది

వివాహం తర్వాత నీలమ్మకు ఎటువంటి ఆపద వచ్చినా అందుకు తామే బాధ్యులమంటూ పెద్దిరెడ్డి బసవారెడ్డి కాగితం రాసిచ్చారు పోలీసులకి

పోలీసులు భుక్తాయాసంతో పట్నం దారి పట్టారు

గూడెంలో వేపచెట్టు బోధివృక్షంలా అలాగే నిలబడి వుంది □